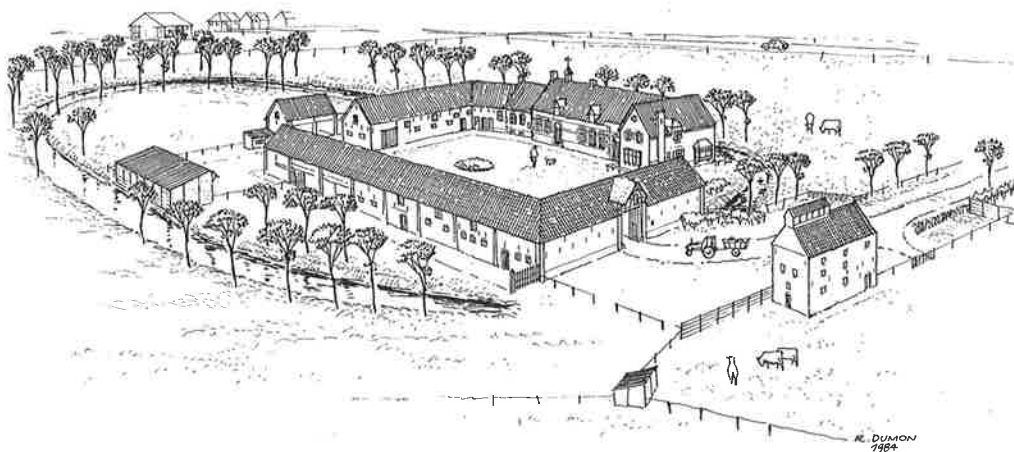

Heerlijkheid van Heule

Zeger van Heulestraat 53, 8501 Kortrijk-Heule

Kaart 1/10.000 nr. 19, Popp-kaart A/531-532, Gewestplan : parkgebied.

Eigenaar grond en gebouwen :
kinderen Vandenberghe.

Bekende uitbaters :

Holvoet Judocus (-1899), Holvoet Henri (1899-1930), Holvoet André (1930-1977), Weduwe Holvoet A.-Esquenet Gabrielle (1977-1978), Vandewalle Albert (1978-).

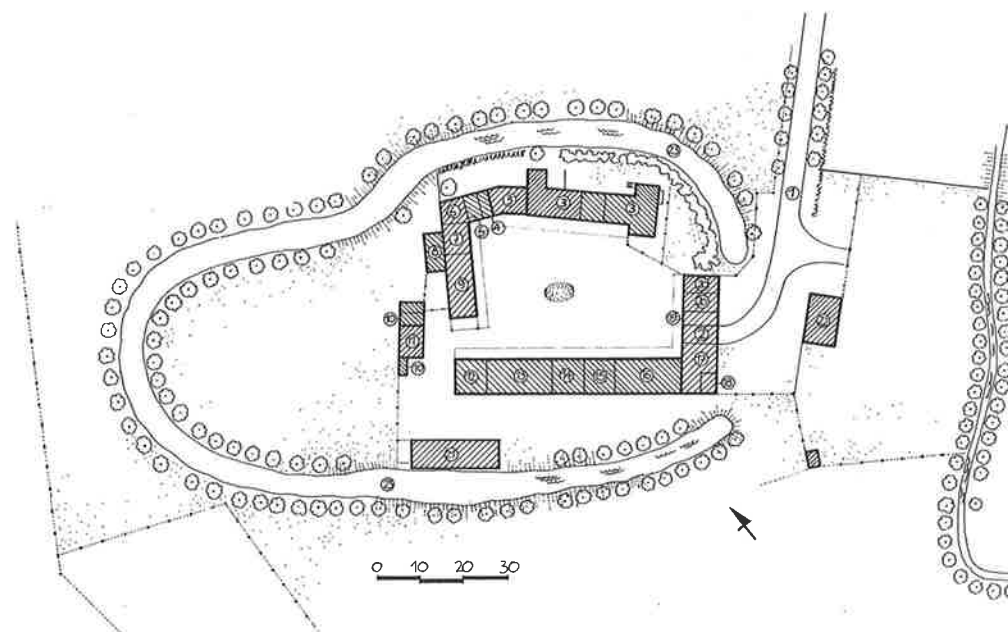
Naam :

Historische naam. Het hof van Heule vormde het foncier van de gelijknamige heerlijkheid. In de volksmond werd de hoeve ook Holvoetshoeve genoemd naar de familie die er lange tijd woonde. Oudste vermelding : 1366 (A.D.N., serie B, 3679, Leenboek kasteel van Kortrijk).

Aanvullende gegevens :

NOTA : deze aanvullende gegevens zijn zeer verkort genoteerd, daar de heer Johan Roelstraete in het eerste deel van dit boek de geschiedenis van de Heerlijkheid van Heule zeer uitvoerig behandelt.

Deze hoeve maakt de kern uit van de gelijknamige heerlijkheid. Tijdens het ancien regime waren de eigenaars dan ook steeds de HEREN van Heule. Later kwam de hoeve in het bezit van de erfgenamen van de laatste heren van Heule, de familie d'Ennetières, nadien de familie D'Oultremont. Precies die familie verkocht de hoeve aan pachter Judocus Holvoet in 1891. De verkoop vond plaats in het Dambert op de Kortrijkse Grote Markt voor notaris Maertens. De pachters van de hoeve zijn ons bekend vanaf de 15de eeuw. Voor hun namen en voor de geschiedenis van voor 1800 verwijzen we eveneens naar het eerste deel van dit boek. Eén zaak is in ieder geval zeker, tussen de laatste pachter en Jan De Lobeau, die pachter werd in het begin van de 17de eeuw, is er een onafgebroken familieverband. Op het einde van de 19de eeuw volgde Henri Holvoet zijn vader Judocus op als de nieuwe uitbater-eigenaar. Henri was gehuwd met Marie Hanssens, de zuster van de boer van het Hof ter Melle. In 1901 werd de hoeve zwaar geteisterd door brand. Enkel het woonhuis bleef gespaard. De vrouw van Henri Holvoet wilde het geld dat nog in het woonhuis verborgen was in veiligheid brengen, maar werd tijdens de vlucht om aan de vlammen te ontkomen, overvallen door een man die van het geharrewar profiteerde om het geld te stelen. De dief kon nooit onmaskerd worden. Hetzelfde jaar werden de schuur, de stallen en het poortgebouw herbouwd.

1. Toegangsweg	9. Varkensstal	15. Overdekte mestvaalt
2. Poortgebouw	(oorspronkelijk bergplaats voor plantaardappelen)	16. Koestal
3. Woonhuis oud + nieuw	10. Hoenderhok	17. Voederhok
4. Kolenhok	11. Koestal	18. Stal stieren
5. Varkensstal	(oorspronkelijk wagenhuis)	19. Werkplaats (oorspronkelijk verblijf knecht)
6. Koestal	12. Wagenhuis	20. Garage (oorspronkelijk mest en bietenhok)
7. Koestal	13. Schuur	21. Wagenhuis
(oorspronkelijk paardestal)	14. Aardappelkelder	22. Cichorei en ast
8. Varkensstal		23. Wal

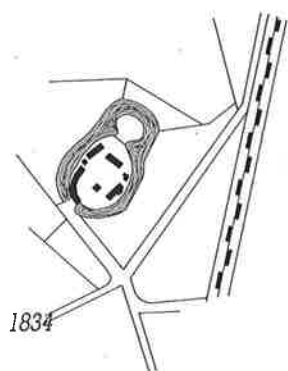
In 1930 werd André Holvoet (*Heule 03/05/1901), gehuwd met Gabriëlle Esquenet (*Kooigem 30/08/1906) de nieuwe eigenaar-uitbater.

Niettegenstaande de woelige geschiedenis die de hoeve kende is het oorspronkelijk uitzicht goed bewaard gebleven. Het woonhuis is het oudste gedeelte van de hoeve en dateert van 1722. Het is een éénlaags boerenhuis met een regelmatige gevelindeling en zadeldak. De opkamer bepaalt hierdoor de gehele breedte van het woonhuis. Aan de achtergevel is er nog een authentiek karnewiel dat werd aangedreven met een traprad (voor de beschrijving hiervan zie verder). In 1944 werd aan het woonhuis een twee verdieping hoge villa gebouwd die wonderwel past in de structuur van de hoeve en het uitzicht niet schaadt.

Op 16 februari 1961 kwam Albert Vandewalle als hulpboer op de hoeve toe. Gedurende 18 jaar bleef hij 'conterboer' voor André Holvoet. Na de dood van de laatste 'boer' Holvoet op 14/11/1977 bleef Albert nog 1 jaar hulpboer onder de weduwe van André Holvoet. Op 1 oktober 1978 werd Albert dan de pachter in eigen beheer. Reeds meer dan

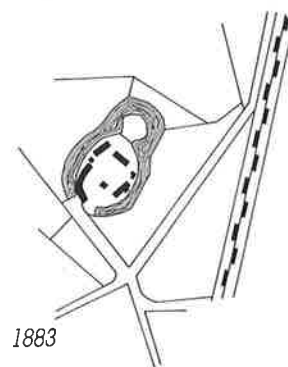
Kapel met wapenschild in de toegangspoort van de familie van Liedekerke.

1834

Heerlijkheid van Heule, het woonhuis met de wallen.

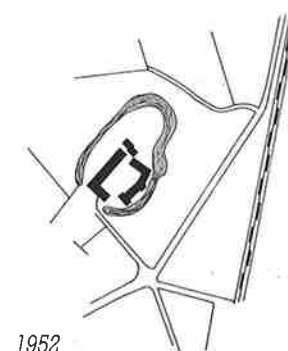

1883

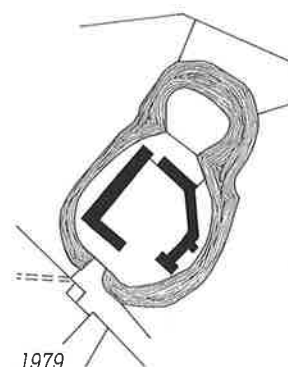
33 jaar is hij aanwezig op de fiere hoeve. Dochter Kathleen, gehuwd met Filip Demarez, zorgde reeds voor een kleinkind: Lenny. Op 22 oktober 1991 overleed Gabriëlle Esquenet, de weduwe van André Holvoet. Daarmee werd een zeer lang tijdperk van de familie Holvoet op de Heerlijkheid van Heule afgesloten.

Evolutie omwalling en landbouwareaal

In een pachtcontract van 21 februari 1536 wordt de omwalling rondom de hoeve reeds vermeld. Deze omwalling vormde oorspronkelijk een achtvormig geheel. Op de kunstmatig opgeworpen mote bevond zich eertijds de versterking waar heel zeker de eerste heren van Heule hun verblijf hielden. Het opper- en het neerhof waren aldus van elkaar gescheiden door water. Deze combinatie komt nog voor in de Kortrijkse regio (Hof van Rollegem, Ten Houtte). Het gaat hier echter niet om de zogenaamde motehoeve daar de hoeve zich niet op de mote maar op het neerhof bevindt. De mote is gelegen in de alluviale vlakte van de Heulebeek en had een dubbele functie:

1952

1979

Heerlijkheid van Heule, overbouwde toegangspoort.

ontwatering en verdediging. Het ontstaan van deze mote kan men in volgende context plaatsen. Toen de macht van de graaf werd versplinterd, was er een rivaliteit onder de verschillende leen(hof)heren. In slechte en woelige tijden ging de heer schuil op de mote waar een versterking stond. Later is deze versterking verdwenen op de Heerlijkheid van Heule. Op de kaart van Sanderus is nog alleen sprake van de resten van deze oude versterking. Toch zien we op een militaire kaart van 1646, getekend door Sr de Beaulieu, op de plaats van de oppermote nog duidelijk een gebouw staan.

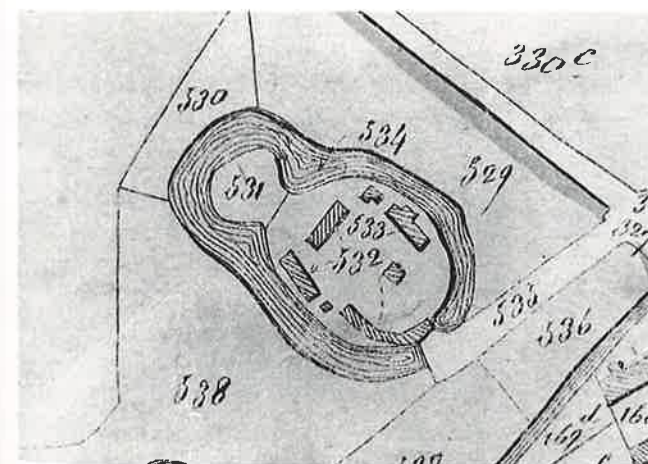
Vanaf de familie van der Gracht woonden de heren van Heule niet meer ter plaatse. Ze hadden hun kasteel in Moorsele, later in Moeskroen. Ze hadden ook een woning in Kortrijk waar ze af en toe verbleven. De laatste heer die nog af en toe in Heule verbleef was Antoon van Liedekerke. Het wapen van de Liedekerkes kan men terugvinden in het poortgebouw. Het neerhof werd verpacht.

De omwalling bleef achtvormig tot omstreeks de Eerste Wereldoorlog. Toen werd het gedeelte tussen het neerhof en de mote gedempt.

Het areaal van de hoeve is eeuwenlang min of meer hetzelfde gebleven. De gronden van de hoeve bestonden in 1660 uit iets meer dan 53 ha. De hoeve maakte wel deel uit van het foncier van de heerlijkheid van Heule, maar dat was duidelijk groter dan de hoeve-uitbating. In de 19de eeuw bestond het landbouwareaal nog uit 45 ha. Geleidelijk aan zal door verkoop, splitsing en verkaveling de oppervlakte verminderen. Vooral de aanleg van de industriezone Heule-Kuurne deed de oppervlakte met 10 ha inkrimpen. Op vandaag is de totale oppervlakte ongeveer 30 ha.

Heerlijkheid van Heule omstreeks 1834, (nr. 532).

Popp-kaart Heule en legger, 1834.

Cichoreiast.

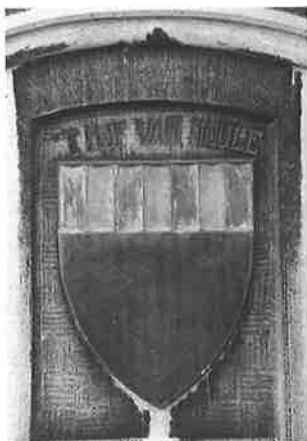
Gebouwen:

dubbele L-vorm, volledig omwald (op toegangspoort na), gelegen in de alluviale vallei van Heulebeek. Oudste gegevens: 1722, leesbaar in datumsteen poortgebouw. Woonhuis (oudste deel: 1722, 1944: torenwoning aangebouwd, 1970: melkkamer omgebouwd tot keuken); Stallen (1895: leesbaar in ankers, 1901: vernield door brand en hetzelfde jaar nieuw gebouwd); Schuur (1901: vernield door brand, hetzelfde jaar nieuw gebouwd); Loods (jaren '30, oorspronkelijk vlasloods, begin jaren '50 vernield door brand en nieuw opgetrokken); Wagenhuis (1901), Cichoreiast (gewerkt tot 1973); Poortgebouw (1901, vernield tijdens brand en nieuw gebouwd); Kapel (nis, poortgebouw).

Totale oppervlakte:

1980: 31 ha 50 a - 1984: 34 ha 54 a (Weiland: 6 ha 48 a, Akkerland: 28 ha 06 a) - 1993: 30 ha 06 a (Weiland: 5 ha 56 a, Akkerland: 21 ha 50 a).

Voornaamste specialiteiten: winterarwe, vlas, maïs, aardappelen, koeien en schapen.

*Heerlijkheid van Heule,
wapenschild van de gemeente
Heule.*

ARCHIEF

R.A.K. :

- Acten en Contracten, 1438-1441 :
f° 149.
- Familiearchief d'Ennetières, nr.
2008, Denombrementen uit 1490,
1498, 1502, 1530.
- Fonds Colens, nr. 204 : f° 118,
Denombrementen uit 1502.
- O.S.A.K., nr. 860, Denombrementen
uit 1530.
- Bruine pakken, nr. 6539.
- Aanwinsten, VI, nr. 4512, Landboek
van Heule, eind 18de eeuw.

A.R.A. :

- Brussel, Rekenkamer, nr. 1059 :
f° 133, Denombrement uit 1366.

A.D.N. :

- Serie B, 4008 : f° 24, 4009 : f° 27,
Denombrement uit 1470.
- Lille, Plans divers, nr. 108, Plan
topographique du village de Heule,
18e siècle.

LITERATUUR

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse
Nederlanden, 1771-1778.
- Popp-kaart Heule en legger, 1834,
A/531-532.

De toekomst van de hoeve is toch verzekerd door de grootte van het bedrijf en de ligging binnen het gewestplan. Het ongunstigste element is de opvolging. Albert Vandewalle heeft immers geen opvolger. Toch zien we de verdere evolutie rooskleurig tegemoet.

Beschrijving traprad Heerlijkheid van Heule.

De hoeve heeft een veelzijdig karakter als bedrijf. Naast de eigenlijke veldproductie van gewassen en dieren hebben we eveneens de verwerking van deze gewassen en produkten. De melk is hier een mooi voorbeeld van. Naast de huiskamer bevindt zich het achterhuis. Hier stond vroeger een onmisbare binnenhuis geplaatste pomp. In deze koel gelegen kamer werd de boter bereid. Het wordt als melkhuis of als koelkamer (afkoelkamer) gebruikt. Hier stond vroeger de tuimelkuip of boterkarn, die later werd vervangen door een mechanisch gedreven toestel. Dit bestond uit een aan de buitengevel geplaatst wiel of traprad. Dit rad werd door middel van 2 traphonden in beweging gebracht. Het traprad is door een afdak afgeschermd van de regen.

Dit nu nog bestaande traprad is een zeldzaamheid in onze regio. Jammergenoeg is het mechanisme voor de overbrenging op de tuimelkuip en de boterkarn zelf verdwenen. Merk ook het niveauverschil op tussen de melkkarn en het traprad.

De achtergevel die jammergenoeg gecementeerd werd, vertoont nog enkele typische kenmerken.

De vensterafwerkingen behoren tot het type van de alternerende afwerking (Doomnikstype uit de 18de eeuw). De karakteristieke steunbeer en het dakkapelletje met windruiten fleuren het geheel op. De kelder met gemetselde randbogen is eveneens een prachtig onderdeel van dit 18de eeuwse woonhuis.

